

NEJEDNOZNAČNOST ODKAZŮ K SOUDNÍM ROZHODNUTÍM A MOŽNOSTI ŘEŠENÍ

JAKUB HARAŠTA*

ABSTRAKT

Článek je úvahou na téma *nejednoznačné citace judikatury*. *Nejednoznačná citace může v zásadě způsobit dva problémy - problém faktické nedohledatelnosti kvůli použití neurčitěho identifikátoru a problém nejednoznačnosti použité verze. Článek prokazuje, že mezi jednotlivými vyjádřeními téhož rozhodnutí je možné najít za pomoci nástrojů jazykové analýzy rozdíly, a na jednoznačné identifikaci verze je tak nutné trvat. Článek dále představuje dva možné přístupy k řešení těchto problémů. Problém s dohledatelností by mohl být vyřešen centralizovaně za pomoci identifikátoru ECLI a naplnění související databáze. Problém s nejednoznačností verze je pak možné řešit decentralizovaně korektní citací, která často jde nad rámec citačních předpisů.*

KLÍČOVÁ SLOVA

judikatura; citace; ECLI; nejednoznačné identifikátory

ABSTRACT

This article reflects the theme of ambiguous citation of the case law. The ambiguous citations may cause two problems - the problem of factual untraceability due to the use of uncertain identifier and the problem of ambiguity of the used version. As the article shows, there are differences between different expressions of the same decision. Therefore, it is necessary to insist on the unambiguous identification of the decision. The article further presents two

* Mgr. Jakub Harašta je asistentem na Ústavu práva a technologií PrF MU a externím doktorandem tamtéž. Kontaktní e-mail: jakub.harasta@law.muni.cz.

possible approaches that could solve these issues. The issue of untraceability can be solved by the ECLI identifier and the related database. The issue of the ambiguity of the used version can be solved by the proper citation of the case law, often going beyond the standard of citation.

KEYWORDS

case law; citation; ECLI; ambiguous identifiers

ÚVOD

Citace judikatury je neoddělitelnou složkou práce mnoha právních povolání, ať už jde o soudce, advokáty anebo akademické pracovníky. Současnou praxi odkazování na judikaturu je však možné považovat za problematickou. Autoři často zapomínají na primární účel citace, kterým je zajistit dohledatelnost odkazovaného dokumentu. Neadekvátní citace soudního rozhodnutí má zpravidla za následek jednu z následujících situací: Závažnější je situace, kdy citované rozhodnutí nelze dohledat. Méně závažnou je pak situace, kdy není zřejmé, jakou verzi rozhodnutí měl autor na mysli. Nedohledatelnost může být způsobena například odkazem na vzácný zdroj či použitím nesrozumitelné citace. Nejednoznačnost verze může vzniknout v případě mnohosti zdrojů dokumentu nebo v případě násobného výskytu rozhodnutí v rámci jednoho zdroje (např. právního informačního systému). Tento text analyzuje závažnost předestřeného problému a dále diskutuje jeho možná řešení.

1. VÝZNAM JUDIKATURY

Viktor Knapp ve své knize *Teorie práva* poznamenává, že v rámci kontinentálního práva má právo soudcovské menší roli než v rámci systému *common law*.¹ Za materializaci tohoto přístupu Knapp označuje článek 5 francouzského *Code Civil* z roku 1804 i pozdější § 12 rakouského *Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch*. Obě tato ustanovení zapovídají soudům rozhodovat způsobem obecným a normativním. Rozhodování soudů se musí dít pouze v intencích daného případu a nesmí přesáhnout jeho hranice. Soudce nesmí aspirovat na roli svěřenou zákonodárci. Ač tedy

¹ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1995, xvi, 247 s. ISBN 8071790281. s. 133 odst. 328.

soudci ve Francii před rokem 1789² dominovali a de facto se účastnili právotvorby, po roce 1804 svá rozhodnutí téměř neodůvodňovali – zřejmě právě z důvodu nemožnosti odvozovat z nich aplikovatelná pravidla. Knapp svůj výklad uzavírá konstatováním, že „současná literatura většinou připouští, že soudní rozhodování, a to zejména tzv. konstantní judikatura vyšších soudů, která zpravidla bývá ať už oficiálně nebo neoficiálně publikována, působí, jako by byla pramenem práva.“³

To v praxi znamená, že by judikatura měla být citována jak ve chvíli, kdy s ní soudce souhlasí, tak ve chvíli, kdy se vůči ní vymezuje. Soudce totiž musí svůj odlišný názor náležitým způsobem odůvodnit. Stejně, jako jsme mohli za materializaci předchozího přístupu považovat příslušná ustanovení Code Civil nebo Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, můžeme dnes za materializaci aktuálního přístupu považovat v českém prostředí § 13 zákona č. 89/2012, občanského zákoníku. Ochránovanou hodnotou je v pojmosloví občanského zákoníku „důvodné očekávání“ neboli právní jistota a náležitá odůvodněnost soudního rozhodování ve vztahu k typovým věcem. Docházíme tak ke konstatování, že „statický pohled na právo jako sumu norem vyjádřenou v textech zákonů je v soudobém kontinentálním právním diskursu již dávno překonán.“⁴

Akceptujeme-li tedy, že s judikaturou je třeba pracovat při odůvodňování právního názoru, musíme zároveň přisvědčit tomu, že judikatura musí být náležitě publikována. Publikace je jedním z faktorů, který ovlivňuje použitelnost judikatury pro další argumentaci. Smejkalová konstatuje, že tato podmínka je vytvářena samotnou existencí právního státu, který musí dát účastníkům šanci se s rozhodovací praxí seznámit.⁵ Soudy totiž svojí interpretací dotvářejí obsah právních norem. Stát má tedy, v zájmu zajištění právní jistoty, pozitivní povinnost sdělit tento

² KÜHN, Zdeněk, Michal BOBEK a Radim POLČÁK. *Judikatura a právní argumentace: teoretické a praktické aspekty práce s judikaturou*. Vyd. 1. Praha: Auditorium, 2006, xxii, 234 s. ISBN 8090378609. S. 1.

³ Knapp 1995, op. cit., s. 133 odst. 329. Shodně KÜHN, Zdeněk a Hynek BAŇOUC. O publikaci a citaci judikatury aneb proč je někdy judikatura jako císařovy nové šaty. *Právní rozhledy* [online]. 2005, č. 15, s. 484. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. Beck [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembqgvpxa4s7gezv643uojptiobu&groupIndex=0&rowIndex=0>.

⁴ Kühn 2005, op. cit.

⁵ SMEJKALOVÁ, Terezie. *Soudnictví, jeho povaha a role v právním systému ČR*. Disertační práce [online]. IS MUNI [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: https://is.muni.cz/auth/th/77065/pravf_d/Smejkalova_Soudnictvi.pdf. S. 179.

interpretovaný obsah subjektům práva. Polčák k tomu uvádí, že „*judikát, který je sice pravomocný, avšak není běžnými prostředky dostupný veřejnosti, [...] lze jen stěží považovat za součást argumentačně závazné judikatury a jeho vývody bez dalšího autoritativně aplikovat.*“⁶ Při odkazování na takto publikované rozhodnutí je však navíc nutné zajistit jeho dohledatelnost tak, aby bylo možné si ověřit deklarované vlastnosti rozhodnutí, na které je odkazováno.⁷

Samotná publikace v současné době probíhá ve třech rovinách – zákonné, oficiální a soukromé. Zákonnou publikací je publikace přímo předpokládaná zákonnými ustanoveními. Například v případě Ústavního soudu zákon zakotvuje povinnost vydávat Sbíрку nálezů a stanovisek Ústavního soudu.⁸ Oficiální publikační platformy nejsou explicitně předpokládány ustanoveními zákona. Jejich existence⁹ však usnadňuje přístup veřejnosti k právu. K přístupu do oficiálních databází totiž není nutné vynakládat žádné prostředky, vyjma zajištění přístupu k internetu. Zákonné sbírky je oproti tomu nutné fyzicky zakoupit.¹⁰ Oficiální publikační platformy tedy, dle názoru autora, lépe naplňují maxima svobodného přístupu k právu. Ostatně jsou často vytvářeny právě s poukazem na zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Soukromými publikačními platformami má autor na mysli jakýkoli způsob publikace judikatury prostřednictvím soukromých subjektů. Jejich vydávání negarantuje žádná oficiální autorita a jejich existence není předepisována zákonem. Jakýkoli právní informační systém, který v sobě zahrnuje judikaturu, tak představuje soukromou publikační platformu. Soukromé publikační platformy nejsou omezeny pouze na publikaci prostřednictvím právních informačních systémů, ale v širším

⁶ POLČÁK, Radim. Internet a proměny práva. Praha: Auditorium, 2012, 388 s. ISBN 9788087284223. S. 234.

⁷ Shodně Kühn 2005, op. cit., kdy v intencích pojmu „ustálená judikatura“ autoři konstatují, že citace musí být přesná, aby bylo možné ověřit, nakolik je judikatura opravdu konstantní a kvalitně argumentovaná.

⁸ § 59 zákona č. 182/1993 Sb., o ústavním soudu, ve znění k 26. 3. 2015.

⁹ Databáze Ústavního soudu na <http://nalus.usoud.cz/>, databáze Nejvyššího soudu na http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/WebSpreadSearch, databáze Nejvyššího správního soudu na <http://www.nssoud.cz/main0col.aspx?cls=JudikaturaBasicSearch&pageSource=0> a Evidence soudních rozhodnutí vrchních a krajských soudů na http://www.nsoud.cz/Judikaturans_new/judikatura_vks.nsf/uvod.

¹⁰ Elektronické verze se nezveřejňují. Nejvyšší správní soud zveřejňuje *ex post* seznam rozhodnutí do sbírky zařazených.

slova smyslu zahrnují též periodika, ve kterých je judikatura v té či oné formě zahrnuta.

Právě soukromou publikaci judikatury je v současné době možno považovat za nejméně průhlednou – ať už z hlediska publikace textů rozhodnutí nebo z hlediska použitých identifikátorů. Šavelka v minulosti kritizoval praxi několikanásobného zařazování rozhodnutí publikovaných ve více zdrojích do právních informačních systémů¹¹ a nedá se říci, že by se situace výrazným způsobem posunula k lepšímu. Publikace tak zůstává do značné míry nepřehledná a vícekolejnost publikace přináší problémy v použití konkrétních rozhodnutí.

Při zmíněné mnohosti publikačních platforem a často násobném zařazování téhož rozhodnutí do informačních systémů je vhodné brát v potaz i ontologickou úroveň rozhodnutí, na které odkazujeme. Při použití standardního referenčního rámce, který používá IFLA¹² a dále i Opijnen,¹³ můžeme identifikovat čtyři ontologické úrovně¹⁴ každého rozhodnutí:

1. Dílo¹⁵
2. Vyjádření¹⁶
3. Manifestace¹⁷
4. Předmět¹⁸

Dílo je individuální intelektuální výtvar autor a na ontologickou úroveň díla odkazujeme například ve chvíli, kdy v textu uvádíme názor soudu. Citace, kterou náš argument doprovázíme v podobě poznámky pod čarou nebo v závorce, odkazuje na konkrétní vyjádření rozhodnutí – to jsme mohli získat například ze zákonné sbírky, z oficiálních stránek soudu atp. Manifestace představuje PDF nebo DOC verzi, která je k dispozici ke

¹¹ ŠAVELKA, Jaromír. Jak zlepšit zpřístupňování judikatury? *Jiné Právo* [online]. 2012 [cit. 26. 3. 2014]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2012/04/jaromir-savelka-jak-zlepsit.html>.

¹² IFLA Study Group on the Functional Requirements for Bibliographic Records. *Functional Requirements for Bibliographic Records* [online]. IFLA Section on Cataloguing: Mnichov [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frbr/frbr.pdf>. S. 12.

¹³ OPIJNEN, Marc van. *Finding Case Law on a European Scale – Current Practice and Future Work* [online]. SSRN, 2008 [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2046266. Kap. 3.2.

¹⁴ Úrovně abstrakce.

¹⁵ Angl. work.

¹⁶ Angl. expression.

¹⁷ Angl. manifestation.

¹⁸ Angl. item.

stažení. Po stažení na paměťové médium pak hovoříme o ontologické úrovni předmětu.¹⁹

Například ve chvíli, kdy je dále v textu uváděno rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 6 Ads 94/2007 ze dne 11. září 2008, je odkázáno na existenci tohoto rozhodnutí na ontologické úrovni díla. Poznámka pod čarou, kterou je tato zmínka doprovázena, představuje identifikaci konkrétního vyjádření, v tomto případě vyjádření, které je k dispozici na oficiálních stránkách Nejvyššího správního soudu. Anonymizovaná PDF verze tohoto rozhodnutí²⁰ představuje manifestaci a po stažení na paměťové médium se jedná o předmět. Abychom mohli hovořit o dohledatelnosti a jednoznačnosti citovaného rozhodnutí, je nutné výše nastíněné rozdíly brát v potaz.

2. ŘEŠENÍ PROBLÉMU DOHLEDATELNOSTI

Ve svém komentáři k trestnímu řádu,²¹ a to konkrétně v části věnované § 88a tohoto zákona, odkazuje Šámal na související rozhodnutí, které označuje jako „TP 796/2011“.²² Dále následuje pouze právní věta rozhodnutí. Pokud se čtenář s touto informací nehodlá spokojit a chce si rozhodnutí přečíst celé, musí ho nalézt. Výše uvedený identifikátor však o samotném rozhodnutí nesděljuje žádné další informace. Při vynaložení jisté míry úsilí je možné dospět k významu identifikátoru „TP“ jako náležejícímu časopisu Trestní právo. Toto rozhodnutí bylo uveřejněno v čísle 2/2011 jako „č. 796/2011“ a jedná se o Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. 6. 2010, sp. zn. 5 To 42/2010. Je však otázkou, zda by například laik byl schopen rozhodnutí za pomoci poskytnutého identifikátoru dohledat. Používání nejednoznačných identifikátorů, které jsou přiřazovány v rámci konkrétní publikační platformy a které nesdělují žádné informace o rozhodnutí samotném, není v České republice ani mimo ni nikterak výjimečné. Rovněž Nejvyšší správní soud tento problém

¹⁹ Jedná se tedy o jeden konkrétní exemplář manifestace.

²⁰ Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2007/0094_6Ads_0700073A_prevedeno.pdf [cit. 26. 3. 2015].

²¹ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 4700 s. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. Beck [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&groupIndex=3&rowIndex=0>.

²² Tamtéž, s. 1236.

kritizoval ve svém rozhodnutí sp. zn. 6 Ads 94/2007 ze dne 11. září 2008,²³ kdy vytknul soudu nižší instance použití interních identifikátorů Ejk 99/2006 či Ej 308/2006 jako nedostatečné.

Jedním ze základních způsobů identifikace judikatury by tak mělo být používání identifikátorů, které na první pohled sdělují dostatečné množství informací o rozhodnutí samotném. Standardním způsobem identifikace je použití tří atributů: identifikace soudu, čísla věci a dne rozhodnutí. Právě tyto tři údaje se běžně používají na přímou identifikaci rozhodnutí českých soudů – zajišťují jednoznačnou identifikaci rozhodnutí, ale samy o sobě nás neinformují o místě, na kterém můžeme dané rozhodnutí najít.

V případě použití tří atributů (Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. 6. 2010, sp. zn. 5 To 42/2010) i neurčitěho identifikátoru (TP 796/2011) je odkazováno na toto rozhodnutí v ontologické úrovni díla. Jedná se o jednoznačnou identifikaci, ta ale automaticky neznamená dohledatelnost. Dohledatelnosti je dosaženo až v případě recepce tohoto identifikátoru čtenářem, který je dostatečně zkušený na to, aby věděl, kde za pomoci tohoto identifikátoru text rozhodnutí hledat. Při identifikaci výše zmíněnou trojicí atributů je, dle mého názoru, potřebná míra zkušeností a znalostí výrazně nižší než v případě použití identifikátoru specifického pro publikační platformu. Trojice atributů je technologicky neutrální a informuje nás o specifických vlastnostech rozhodnutí – i z toho důvodu ji považuji za vhodnou.

Používání neurčitých identifikátorů opakovaně kritizuje i Opijnen,²⁴ který je duchovním otcem European Case Law Identifier (dále jen „ECLI“). ECLI představuje jeden z projektů směřujících ke zjednodušené identifikaci konkrétních soudních rozhodnutí na celoevropské úrovni. Má pevnou syntax a stejně jako výše uvedená trojice atributů má i schopnost informovat nás o konkrétních vlastnostech rozhodnutí. Identifikátor se skládá z prefixu ECLI, který jednoznačně určuje druh identifikátoru a tím do jisté míry snižuje znalostní práh potřebný k jeho pochopení. Dále následuje kód korespondující s příslušným členským státem EU, rok vydání rozhodnutí a alfanumerický identifikátor ve formátu, který určí členský

²³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 9. 2008, č. j. 6 Ads 94/2007-73. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, 2003 – 2010 [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.nssoud.cz/>.

²⁴ Opijnen 2008, op. cit., kap. 3.3.

stát. Tento alfanumerický formát může mít maximálně 25 znaků a v případě českých rozhodnutí umožní velice snadnou identifikovatelnost ze strany českých právníků, protože se skládá ze spisové značky věci, ve které bylo rozhodnutí vydáno, a je doplněný o pořadí rozhodnutí v daném spise. Kompletní identifikátor pro rozhodnutí českého Nejvyššího soudu tak může vypadat následujícím způsobem: ECLI:CZ:NS:2013:21.Cdo.1934.2012.1. Tento identifikátor nám tedy postupně (odděleno dvojtečkami) sděluje, že se jedná o identifikátor ECLI, rozhodnutí je vydané soudem České republiky, jedná se o Nejvyšší soud, rozhodnutí vydané roku 2013 ve věci sp. zn. 21 Cdo 1934/2012. Identifikátor zcela na konci za tečkou pak informuje o faktu, že se jedná o první rozhodnutí v dané spisové značce. Tento identifikátor, jakkoli vypadá složitě, je díky své pevné struktuře ideálním způsobem, jak identifikovat každé jednotlivé rozhodnutí v Evropské unii. Přesněji řečeno ve státech, které se projektu v současné době účastní.

Identifikátor je samozřejmě pro laického čtenáře stejně nesrozumitelný jako výše kritizovaný odkaz na rozhodnutí publikované v časopise *Trestní právo*. Zásadní rozdíl však spočívá v předpokládané existenci online platformy, která by měla zajistit dostupnost rozhodnutí pod daným identifikátorem. Testovací provoz této platformy v současné době probíhá. Vyhledávač má fungovat jako rozcestník – při zadání ECLI má fungovat jako sbírka jednotlivých vyjádření daného rozhodnutí. Při zadání shora uvedeného ECLI:CZ:NS:2013:21.Cdo.1934.2012.1 tak bude vyhledávač obsahovat odkaz na plné znění rozhodnutí v rámci databáze na stránkách Nejvyššího soudu a v případě plné naplněnosti i odkazy na jeho další vyjádření, např. v komerčních právních informačních systémech.²⁵ Celá iniciativa je totiž otevřená jak národním soudům, tak i provozovatelům soukromých publikačních platform a dalším subjektům.²⁶ V praxi by pak existence platformy mohla mj. znamenat, že při použití ECLI identifikátoru jako hledaného výrazu v běžném vyhledávači by byl čtenáři nabídnut odkaz na záznam o rozhodnutí v rámci této online platformy.

²⁵ Zřejmě s příznakem „subscription needed“ nebo s podobným označením.

²⁶ V rámci zkušebního provozu je do vyhledávače zařazována i judikatura vydavatelem ACA-Europe (provozuje databáze Dec.Nat a JURIFAST).

Zásadní slabinou celého systému je ve výše nastíněném kontextu jeho dobrovolnost. V jejím důsledku totiž není garantováno, že hledané rozhodnutí je v systému skutečně zařazeno.

Systému se v současné době účastní Česká republika,²⁷ Bulharsko, Dánsko, Německo, Irsko, Španělsko, Francie, Litva, Malta, Nizozemsko, Slovinsko, Slovensko a Finsko.²⁸ Jestli vůbec kdy k plné naplněnosti ECLI platformy dojde či nikoli, zůstává otázkou. Samotná existence projektu je větší části odborné veřejnosti spíše neznámá a skepse je, vzhledem k naplněnosti databází Dec.Nat a JURIFAST a jejich výrazným nedokonalostem, zcela na místě.

ECLI tedy má fungovat jako jednoznačná identifikace rozhodnutí na ontologické úrovni díla obsahující nezbytné informace o rozhodnutí samém. Ve chvíli, kdy bude vyhledávač zprovozněn a naplněn, což je, jak bylo výše uvedeno, poměrně problematické, bude s jeho pomocí možné identifikovat všechna vyjádření daného rozhodnutí,²⁹ čímž dojde k zajištění dohledatelnosti i při identifikaci na ontologické úrovni díla. Jedná se tak o systém, který by při plné naplněnosti představoval řešení problému dohledatelnosti.

3. ŘEŠENÍ PROBLÉMU NEJEDNOZNAČNOSTI VERZE

Kompletní citace, která obsahuje vedle určení ontologické úrovně rozhodnutí i zdroj, je identifikací ontologické úrovně vyjádření. Směrnice děkana č. 4/2013, o citacích dokumentů užívaných v pracích podávaných na Právnické fakultě Masarykovy univerzity,³⁰ předpokládá úplnou bibliografickou citaci ve tvaru: druh soudního rozhodnutí, soud, který rozhodnutí vydal, datum vydání, spisová značka (nebo podobné označení).³¹ Za tuto bibliografickou citaci, která rozhodnutí identifikuje na ontologické úrovni díla, je nutné připojit bibliografickou citaci zdroje, ze

²⁷ Identifikátorem ECLI označuje svá rozhodnutí Nejvyšší soud a Ústavní soud.

²⁸ V rámci zkušebního provozu systému, který bude zmíněn dále v textu, jsou ale pouze rozhodnutí z České republiky, Nizozemska, Slovinska, Francie, Německa, Finska a Španělska.

²⁹ A to bez ohledu na publikační platformu, použité médium a přístupnost.

³⁰ Směrnice děkana č. 4/2013, o citacích dokumentů užívaných v pracích podávaných na Právnické fakultě Masarykovy univerzity [online]. [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: http://is.muni.cz/do/law/ud/predp/smer/S-04-2013_O_citacich_dokumentu.pdf.

³¹ Tamtéž, čl. 7 odst. 1.

kteřého byl text rozhodnutí čerpán,³² která by ho měla identifikovat na ontologické úrovni vyjádření. V takovém případě je rozhodnutí dohledatelné. Problém však může nastat v případě, že je v příslušném zdroji zařazeno více verzí téhož rozhodnutí.

Například výše uvedené rozhodnutí Nejvyššího soudu (sp. zn. 21 Cdo 1934/2012) jsme schopni dohledat hned v několika vyjádřeních. Beck-online obsahuje tři různá vyjádření tohoto rozhodnutí, ASPI potom dvě. V rámci oficiální databáze Nejvyššího soudu pak lze nalézt další vyjádření téhož rozhodnutí.

Jednotlivá vyjádření rozhodnutí 21 Cdo 1934/2012:

1. Beck-online, C 12845³³
2. Beck-online, AN 1/2014 str. 29³⁴
3. Beck-online, Výběr NS 4377/2013³⁵
4. ASPI, Původní nebo upravené texty³⁶
5. ASPI, SoJ 12/2014 str. 961³⁷
6. Nejvyšší soud³⁸

V případě korektní citace v souladu s výše uvedenou citační směrnicí Právnické fakulty Masarykovy univerzity je možné jednoznačně určit verzi rozhodnutí v rámci systému Beck-online, protože je nutné citaci doprovázet URL dokumentu. I v případě násobné publikace v systému je tak možné vyhnout se problému s nejednoznačností citované verze. Problém nastává

³² Tamtéž, čl. 7 odst. 3.

³³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 21 Cdo 1934/2012. *Beck-online* [právní informační systém]. C. H. Beck [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgnpxgzrgi4dini&groupIndex=0&rowIndex=0>.

³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 21 Cdo 1934/2012. *Beck-online* [právní informační systém]. C. H. Beck [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgrpc3s7gfp5d5l4zds&groupIndex=1&rowIndex=0>.

³⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 21 Cdo 1934/2012. *Beck-online* [právní informační systém]. C. H. Beck [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgnpxm6lcmvzf63ttl42dgnzx&groupIndex=2&rowIndex=0>.

³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 21 Cdo 1934/2012. *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 26. 3. 2015]. ASPI ID JUD242186CZ.

³⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 21 Cdo 1934/2012. *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 26. 3. 2015]. ASPI ID JUD277354CZ.

³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 21 Cdo 1934/2012. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2010 [cit. 25. 4. 2013]. Dostupné z: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura.ns.nsf/WebSearch/53EF4A8D02706D95C1257C08002E7693?openDocument&Highlight=0>.

např. v případě systému ASPI, který sice obsahuje unikátní identifikátor ASPI ID, ten ale není obligatorní součástí citace v souladu se směrnicí.

Logicky se nabízí otázka, nakolik jsou vlastně vyjádření téhož rozhodnutí odlišná. V rámci ověření, zda se jednotlivá vyjádření tohoto rozhodnutí liší, je třeba je očistit od hlaviček a podobných výsledků redakčního procesu. Výsledek tohoto procesu je dále v textu označován jako „očistěná struktura“. Nad těmito strukturami a nad právními větami jednotlivých vyjádření byla provedena volně dostupnými nástroji jazyková analýza směřující k porovnání podobnosti jednotlivých vyjádření.

TAB. Č. 1: POČTY ZNAKŮ V OČIŠTĚNÉ STRUKTUŘE³⁹

Vyjádření	Počet znaků v očistěné struktuře
1 Beck, C 12845	22850
2 Beck, AN 1/2014, s. 29	22938
3 Beck, Výběr NS 4377/2013	22541
4 ASPI, PnU	22815
5 ASPI, SoJ 12/2014, s. 961	22001
6 Nejvyšší soud	22820

TAB. Č. 2: POČTY ZNAKŮ V PRÁVNÍ VĚTĚ

Vyjádření	Počet znaků
1 Beck, C 12845	253
2 Beck, AN 1/2014, s. 29	852
3 Beck, Výběr NS 4377/2013	860
4 ASPI, PnU	353
5 ASPI, SoJ 12/2014, s. 961	290
6 Nejvyšší soud	X

³⁹ Tedy pouze samotný text odůvodnění – došlo k odstranění hlaviček, podpisů apod.

TAB. Č. 3: PODOBNOSTI OČIŠTĚNÉ STRUKTURY ZÍSKANÉ POROVNÁNÍM
ŘETĚZCŮ⁴⁰

Očištěná struktura	1 Beck, C 12845	2 Beck, AN 1/2014, s. 29	3 Beck, Výběr NS 4377/2013	4 ASPI, PnU	5 ASPI, SoJ 12/2014, s. 961	6 Usnesení Nejvyššího soudu
1 Beck, C 12845	1	0,9964	0,9851	0,9905	0,9527	0,9912
2 Beck, AN 1/2014, s. 29	0,9964	1	0,9825	0,9873	0,9555	0,988
3 Beck, Výběr NS 4377/2013	0,9852	0,9825	1	0,9932	0,8991	0,994
4 ASPI, PnU	0,9905	0,9873	0,9933	1	0,9443	0,9993
5 ASPI, SoJ 12/2014, s. 961	0,9523	0,9558	0,8999	0,9444	1	0,9441
6 Nejvyšší soud	0,9912	0,988	0,994	0,9993	0,9437	1

⁴⁰ *String similarity test* [online]. Tools 4 noobs, 20072015 [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.tools4noobs.com/online_tools/string_similarity/.

TAB. Č. 4: PODOBNOSTI PRÁVNÍCH VĚT ZÍSKANÉ POROVNÁNÍM ŘETĚZCŮ⁴¹

Právní věta	1 Beck, C 12845	2 Beck, AN 1/2014, s. 29	3 Beck, Výběr NS 4377/2013	4 ASPI, PnU	5 ASPI, SoJ 12/2014, s. 961	6 Usnesení Nejvyššího soudu
1 Beck, C 12845	1	0,4531	0,3365	0,4861	0,9195	X
2 Beck, AN 1/2014, s. 29	0,4531	1	0,4339	0,3953	0,509	X
3 Beck, Výběr NS 4377/2013	0,3365	0,3967	1	0,4573	0,3629	X
4 ASPI, PnU	0,4861	0,317	0,4573	1	0,5525	X
5 ASPI, SoJ 12/2014, s. 961	0,9195	0,509	0,3272	0,5525	1	X
6 Nejvyšší soud	x	x	x	x	x	X

Na základě Tab. č. 1 a Tab. č. 3 je možné uzavřít, že jednotlivá vyjádření získaná z právních informačních systémů se liší. Na základě porovnávání řetězců textu však nedosahuje podobnost jakékoli dvojice získaných vyjádření hodnoty nižší, než je 89,91%. Této nejnižší míry podobnosti, kterou je možné považovat za poměrně nízkou s ohledem na fakt, že se jedná o různá vyjádření téhož rozhodnutí, bylo dosaženo např. rozdílnou praxí v označování soudů nebo redakční prací při odkazování na související ustanovení zákonných předpisů. Z toho je možno uzavřít, že co do obsahu se jednotlivé verze neliší.

Na základě Tab. č. 2 a Tab. č. 4 je naopak možné konstatovat, že mezi právními větami je výrazně menší podobnost než mezi očištěnými strukturami jednotlivých vyjádření téhož rozhodnutí. Skutečný rozdíl mezi jednotlivými vyjádřeními pak tkví v přítomnosti⁴² a podobě právních vět, které přitom nejsou součástí rozhodnutí samotného. Jedná se o výsledek,

⁴¹ Tamtéž.

⁴² Nebo absenci.

který bylo do značné míry možné očekávat. Vzhledem k častému (a dle mého názoru nesprávnému) používání právních vět pro argumentaci není možné akceptovat nedostatečné určení konkrétní použité verze. Jako prostředek k řešení tohoto problému je nutné doporučit přesnou citaci, která by měla jít i nad rámec některých používaných citačních předpisů.

4. ZÁVĚR

Současná praxe odkazování k judikatuře trpí závažnými nedostatky. K odstranění těchto nedostatků by mohlo přispět zavedení jednotného identifikátoru a vytvoření obecně známého vyhledávače. Citace běžným způsobem, tedy na úrovni vyjádření, je pak žádoucí vzhledem k existujícím citačním standardům na úrovni ČSN nebo předpisům jednotlivých institucí. Ani ta nicméně není bez problémů. Nejednoznačná identifikace ve zdroji s násobnou přítomností (tedy např. identifikace v rámci ASPI bez uvedení ASPI ID) neodkazuje na ontologickou úroveň vyjádření a ve své podstatě je nekompletní. I přesto, že lze na základě výše uvedené analýzy konstatovat velmi malé rozdíly mezi jednotlivými vyjádřeními téhož rozhodnutí, je nutné trvat na jednoznačné identifikaci rozhodnutí. Jsem si vědom, že náhodně vybrané rozhodnutí není možné považovat za reprezentativní vzorek. Empirické ověření závěrů na větším vzorku rozhodnutí a/nebo při zařazení většího množství jednotlivých vyjádření bude předmětem dalšího výzkumu.